

Hur kan ADHD och autism påverka dina möjligheter till yrkesval?

Ingemar Rödin, överläkare på Arbetsmiljöverket
Centrum för arbets- och miljömedicin 2025-12-10

”Det finns inga yrken eller arbeten som personer med NPF generellt är speciellt bra eller dåliga på”*.

*<https://www.jobbafrisknpf.se/>

I största allmänhet

- Arbetsmiljölagen 2 kap. 1 §
 - Arbetsförhållandena skall anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende.
- Yrkesval kan för vem som helst givetvis påverkas av mycket annat än lagstadgade hälsokontroller av olika slag.

Myndigheter som har regler om olika hälsokontroller som kan påverka dina möjligheter till yrkesval

- Arbetsmiljöverket, AFS 2023:15 – Medicinska kontroller, vissa med bedömning för tjänstbarhetsintyg
- Transportstyrelsen – Hälsokontroller (luftfart, järnväg, vägtrafik, sjöfart)
- Försvarsmakten, FM MBG – Försvarsmaktens medicinska bedömningsgrunder (utgåva 2019)
- Plikt- och prövningsverket – Mönstring/värnplikt, polisutbildningen
- Strålsäkerhetsmyndigheten, SSMFS 2018:1 – Tjänstbarhetbedömning (joniserande strålning)
- Utlandet – T ex offshore-verksamhet

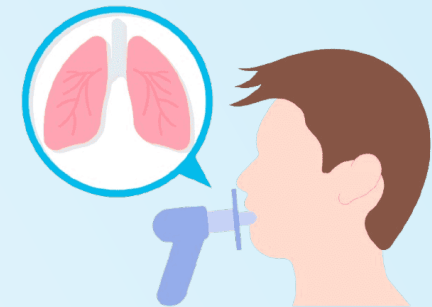
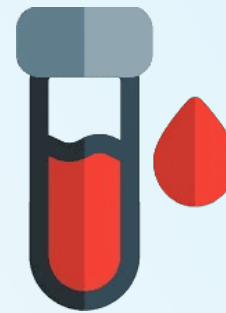
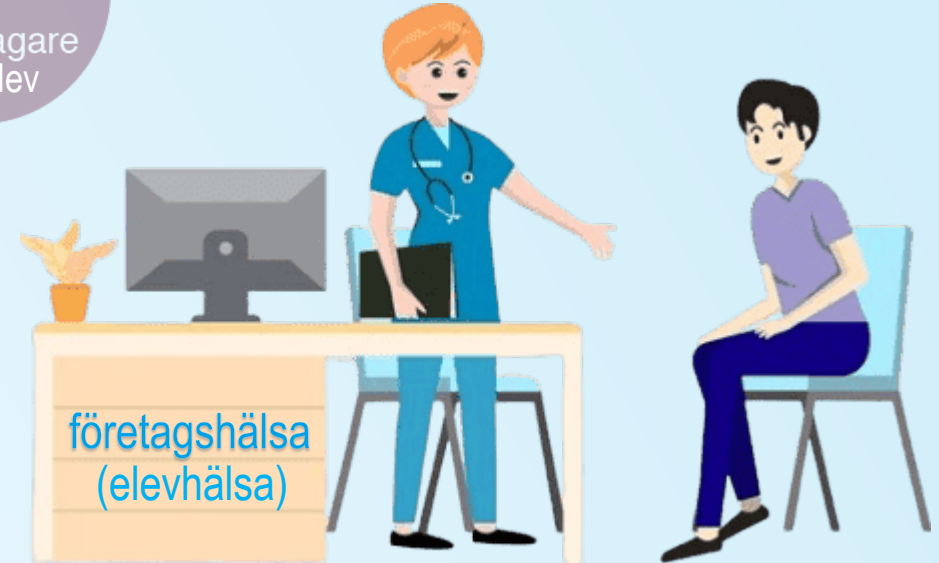
Medicinska kontroller

- Läkareundersökningar av arbetstagare, där läkaren bedömer om en arbetstagare har tillräckligt god hälsa för att klara av den ökade risk för ohälsa eller skada, som ett visst arbete eller arbetsmoment innebär.
- Läkaren ska då ge råd till arbetstagaren och i vissa fall avgöra om arbetstagaren kan få ett tjänstbarhetsintyg.

Vad är då en medicinsk kontroll?

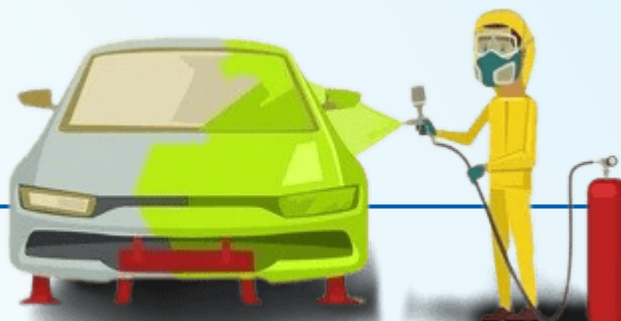
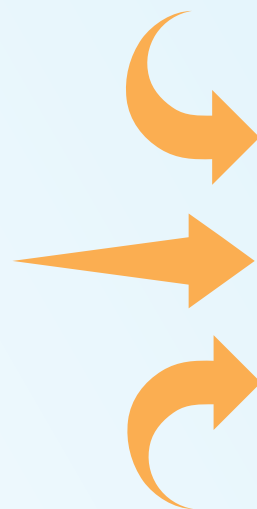
lagstadgad
riktad
obligatorisk
hälso-
läkar-
undersökning
medicinsk
kontroll
i arbetslivet ?

Exempel på arbeten som
kräver medicinska kontroller

Görs också inför MSB:s utbildning
Skydd mot olyckor (SMO)

Och vad är ett tjänstbarhetsintyg?

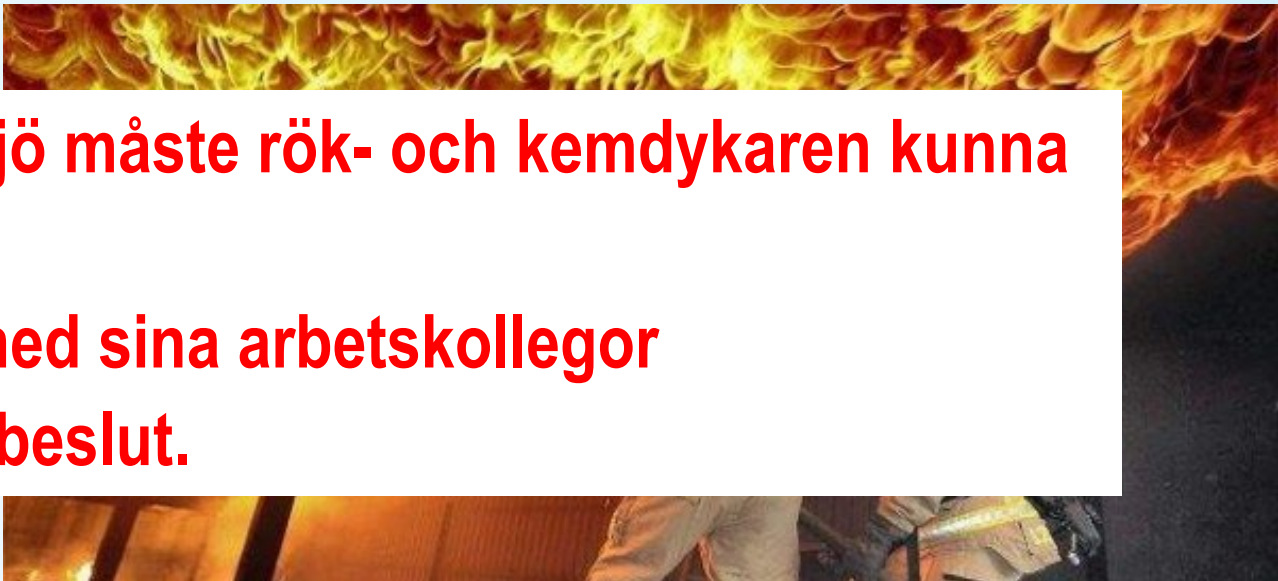
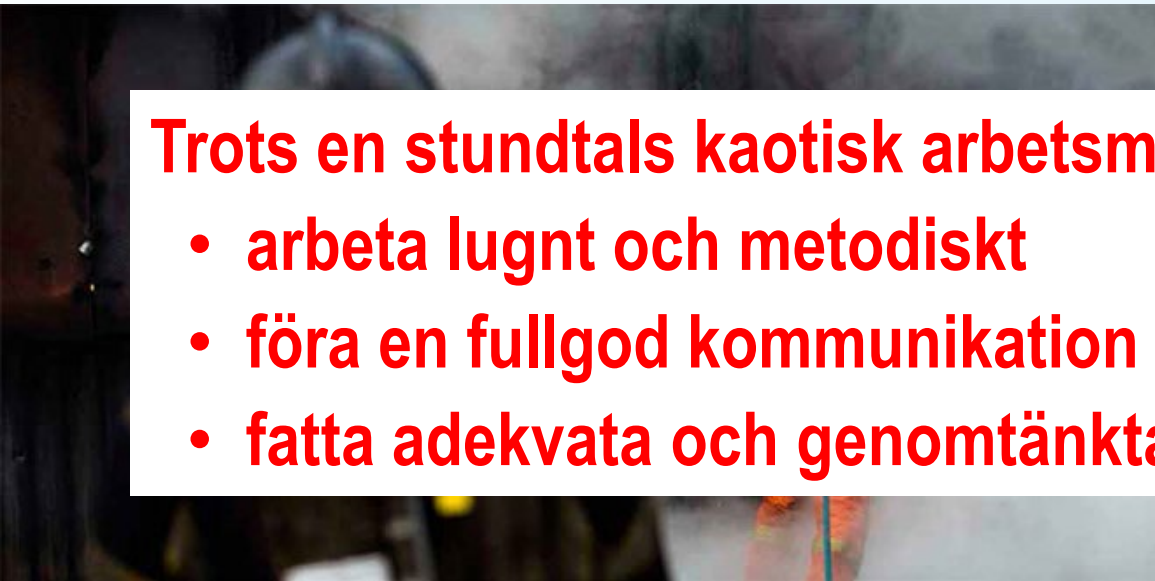
En arbetsgivare måste se till att arbetstagarna har ett så kallat tjänstbarhetsintyg för vissa arbeten:

- arbete med vissa allergiframkallande kemiska ämnen
- arbete med fibrosframkallande damm som asbest, vissa oorganiska fibrer och kvarts
- arbete med vissa metaller som bly, kadmium och kvicksilver
- fysiskt ansträngande arbete som klättring med stor nivåskillnad, rök- och kemdykning och dykeriarbete.

Om läkaren bedömer att arbetstagarens hälsa är tillräckligt god (eller tillstånd tillräckligt gott), kan läkaren utfärda ett tjänstbarhetsintyg för arbetstagaren.

Rök- och kemdykning, 8 kap. 4-6 §§ + bilaga 11

I hög värme, tät rök och dålig sikt, iklädd rökdykarutrustning (ca 25 kg), ska tung utrustning (upp till 40 kg) bäras på olika underlag och uppför trappor och stegar i ofta okända lokaler. Andningsmasken gör att det blir tyngre att andas. Rökdykarutrustningen kan reducera den fysiska prestationsförmågan med uppemot 20 %. Man måste vara beredd på att undsätta sina kollegor. Rökdykaren kan inte ta en paus, äta eller dricka under pågående insats.

Trots en stundtals kaotisk arbetsmiljö måste rök- och kemdykaren kunna

- **arbeta lugnt och metodiskt**
- **föra en fullgod kommunikation med sina arbetskollegor**
- **fatta adekvata och genomtänkta beslut.**

Exempel på när tjänstbarhetsintyg inte ska utfärdas

Tjänstbarhetsintyg för rök- och kemdykning ska inte utfärdas för arbetstagare som

- inte kan arbeta lugnt eller metodiskt i olika situationer
- inte har en tillräckligt god fysisk arbetsförmåga
- är gravida eller ammar
- har en diagnos (enligt ICD-10) eller hälsotillstånd, som innebär en ökad risk för att drabbas av **händelser**, som kan leda till ohälsa, skada eller olycksfall vid rök- eller kemdykning

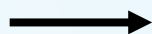

Exempel på när tjänstbarhetsintyg inte ska utfärdas

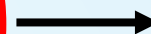
Exempel på händelser är

- plötslig medvetandeförlust
- nedsatt uppmärksamhet, koncentrationsförmåga eller initiativförmåga
- förlust/nedsättning av vitala funktionsförmågor som andning, blodcirkulation eller kommunikationsförmåga (syn, hörsel, tal)
- nedsatt balans eller koordinationsförmåga
- betydande begränsning av rörligheten

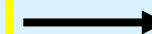
Rökdykning
"Sveriges
farligaste
arbetsuppgift"

Stränga regler
med höga
krav på rätt
förutsättningar

Läkare med rätt
kompetens gör
en bedömning
av individens
egenskaper.

Individer med rätt
förutsättningar får
ett
tjänstbarhetsintyg

Här kan olika diagnoser och tillstånd spela in.
Arbetsmiljöverket inte har någon lista med diagnoser som

- är förbjudna, eller
- skulle kunna vara olämpliga eller hindrande.

Det är läkaren som står för den individuella bedömningen.

Tack för att ni lyssnade!

Frågor?

Synpunkter?